

1928

G O S P O D A R

Št. 11.

Zadružna disciplina.

Dolžnost zadrugarjev je, da zadrugo v njenem delovanju podpirajo in z njo sodelujejo. V tem sodelovanju se pokaže njih zadružna disciplina. Manjka pa disciplina tam, kjer se člani ne poslužujejo zadrug, čeprav bi se jih lahko. Čimveč se člani zadruga poslužujejo in z njo sodelujejo, tem lažje ta uspeva.

Pokaže pa se zadružna disciplina na več načinov. Pri mlekarskih zadrugah n. pr. se člani s pristopom k zadrugi obvežejo dajati vse mleko priglašeni krav zadrugi. S tem prevzamejo nase dolžnost nasproti zadrugi in le, če to dolžnost izpolnjujejo, je mogoče govoriti o zadružni disciplini.

Velikokrat pa se zgodi, da se zadružniki svoji dolžnosti proti zadrugi nočejo zavedati in se zanjo ne zmenijo, kot bi sploh ne obstojala. S tem kažejo, da za zadružno delovanje nimajo razumevanja. Član mlekarske zadruga, ki namesto, da bi dajal mleko zadrugi, ga proda drugje, ne vrši svoje zadružne dolžnosti in zadrugi povzroča škodo. Zaradi malenkostnega začasnega dobička marsikdo zapusti zadrugo. Če dobi član mlekarske zadruga za mleko pri privatnem trgovcu malo več kot pri zadrugi, jo že zapusti. Ne vpraša pa se, če bo vedno dobival več brez zadruga. To pa se ne zgodi, ker trgovci pač radi plačujejo nekaj časa malo več, da odtegnejo člane zadrugi in jo uničijo, a ko enkrat zadruga ni, nimajo nobenega interesa plačevati višje cene. Konkurence ni, in oni nastavljajo cene po svoji volji v škodo kmetovalcev.

Nespametno je tudi pričakovanje zadrugnikov, ko hočejo že imeti prva leta obstoja zadruga od nje kakšne velike koristi. Nobena mlada zadruga, ki z delovanjem šele pričinja, ni trdna in močna. Treba je časa, da se ojači in postane res opora članov. Zato morajo ti vedno gledati, da ne odtegnejo zadrugi vseh denarnih sredstev, ampak pustijo, da si jih tudi zadruga zbira. Saj končno bodo vendar njim samim v korist. Če zadruga ne more zbirati lastnih sredstev, ampak je vedno prisiljena živeti od tujih, bo životarila in nikdar ne bo prinesla članom tistih koristi, kot bi jih sicer.

In kolikokrat greše zadružniki v svojih dolžnostih proti različnim zadrugam. Pri posojilnicah in hranilnicah se kaže pomanjkanje discipline v tem, da po posojila sicer pridejo k zadrugi, ker je tam pač nižja obrestna mera, a svoj denar pa prav radi drugod nalagajo, če se jim ponudi le mal dobiček. Dobičke na račun zadrug delajo, a tega, da bi zadruga kaj od njih imela, pa ne pustijo, čeprav je končno zadruga del njihovega gospodarstva. Podobno delajo tudi člani pri različnih drugih zadrugah, nabavnih, prodajnih itd.

Tako ravnanje izhaja le iz ozkosrčnega sebičnega stališča zadrugnikov. Sebičnost, to je tisti sovražnik zadružnega dela, kakor smo že enkrat povdarili. Tu se

gle la samo na to, da ima posameznik enkrat dobiček, če pa je oškodovana skupna stvar, zato se ne briga nihče. Ravno nedisciplina članov proti zadrugi pa je tista, ki skupno delo ovira. Niti tisti, ki se zadruga zvesto držijo, ne morejo vsled nediscipliniranih ostalih doseči pravih uspehov.

Ceprav imajo vse zadružniki iste interese, vendar se dobi en del, ki teh interesov neče skupno braniti. Pripravljeni so sicer od skupnega dela sprejemati dobiček, a branijo se prevzeti vsako najmanjšo žrtev za zadrugo. To so pijavke na zadrugah, ki zadrugi stvari silno škodujejo.

Mnogokrat sicer nediscipliniranost članov ni kriva ravno dobičkaželjnost, ampak le neka lenoba in nemarnost. Ker jim je nekako od rok posluževati se zadruga, se je ne poslužujejo. Tudi to je graje vredno, ker tudi taki člani so slabi zadružniki, kdor je pravi zadružnik, bo vedno vedel, kaj je njegova dolžnost proti zadrugi in drugim članom in bo to dolžnost izpolnjeval v svojo korist in korist skupnosti. lgn. Subelj:

Socialno zavarovanje.

Polovico prispevka za bolniško zavarovanje plača delodajalec, polovico pa delojemalec. Na uslužbenca odpadajoči del smo odtegniti delojemalec pri prvem obračunavanju plače. Če pa ni odtegnil delodajalec prispevka katoj ob prvem izplačilu zaslužka po dospelosti tega prispevka, sme odtegniti pozneje ta prispevek le, ako še ni minil 1 mesec od dneva 2 meseca od dotičnega izplačila. Ako dobiva uslužbenec tedensko plačo, velja 1 mesec, ako pa mesečno plačo, dva meseca.

Odgovornost za pravočasno plačevanje prispevkov napram Okrožnemu uradu pa nosi le delodajalec in sicer solidarno s svojim zakonskim drugom. Dolžnost plačevanja prispevkov preneha z izstopom delavca iz službe ali pa vsled bolezni. Izstop mora javiti delodajalec najkasneje tekom 8 dni, sicer se mu predpisujejo še dalje.

b) Prispevki za slučaj nezgode.

Prispevki za zavarovanje zoper nezgode se določujejo na podlagi zavarovane mezde zavarovanih oseb in na podlagi odstotka nevarnosti, v katerega je obrat uvrščen ter na podlagi prispevne tarife. V svrhu odmere tega prispevka se uvrščajo obrati na podlagi došlih prijav v posamezne razrede in nevarnostne odstotke in sicer od 2—87. Tedenski prispevek za zavarovanje zoper nezgode znaša od 1. januarja 1925 za vsakih 100 Din zavarovane zaslužke po 5 par, pomnoženih z nevarnostnim odstotkom.

Prispevek za nezgodo se zračuna na sledeči način: Celokupni prispevek za slučaj bolezni se pomnoži s %; dobljeni rezultat pa še z nevarnostnim odstotkom, v katerega je dodeljen dotični obrat. N. pr. Gospodinjstvo je uvrščeno v II. razred z 4 nevarnostnim odstotkom (II/4). Če znaša

bolniški prispevek za služkinjo Din 27.30 se dobi nezgodni prispevek na ta način, da se Din 27.30 pomnoži s %, nato pa še s 4 ali kratko s 3.33 %. Na podlagi tega računskega procesa bi znašal nezgodni prispevek Din 0.91 ali zaokroženo Din 0.90.

Prispevki za nezgodo grede izključno v breme delodajalca.

Poleg navedenih prispevkov se plačujejo prispevki še za Borzo dela in sicer 5% od bolniških prispevkov. Te prispevke plačujeta podjetnik in delojemalec vsak polovico.

Za Delavsko zbornico se mora prispevati tudi 5% od bolniških prispevkov ali 0.3% zavarovane mezde. Prispevki za Delavsko zbornico grede pa v celoti v breme delojemalca.

Proti plačilnemu nalogu je dopustna pritožba na Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, katero mora vložiti delodajalec tekom 8 dni po vročitvi naloga pri Okrožnem uradu. Istotako je dopustna pritožba tekom 8 dni proti odločitvi Osrednjega urada na ministrstvo za socialno politiko.

Poglejte večkrat tudi v sadovnjak.

Čudno leto! Menda zato, ker je prestopno. Saj imamo tam od začetka marca meseca neprestano neugodno vreme; slana nam je pobrala za milijone sadja in grozdja, moča in hlad zadržuje rast vsega rastlinstva. Pravijo celo, da ob takih letih niso prida niti teleta, niti prasci niti piščeta. Toliko huje pa pritiskajo razni škodljivci in bolezni na naših kulturnih rastlinah.

Tako se tudi na sadnem drevju pojavljajo nešteti zajedalci kar trumoma. Voluhar kruto gospodarji, kljub vsem nastavam, krvava uš se že kaže v svoji beli obleki po debli in vejah naših jablan po brazgotinah in ranah. Od raznih strani dobivamo poročila, da hoče vrtni lubadar uničiti cele nasade mladih jablan in hrušek, vrbar vrta po mladih in starih deblih, cvetoder je ponekod domalega uničil vse jabolčno cvetje. Temu hudemu sovražniku jablane je posebno ugajalo letošnje deževno vreme ob cvetju. Listne uši se množe v milijone. Saj vidimo povsod procesije mravelj po drevju, vidimo, kako se krvijo mladi vršički in kako se zavija nežno listje, ki ga izsesavajo celi kupi uši. Koprarjev je kar posuto po češpljevih deblih in vejah. Sedajle se bo mladi zarod razlezel in razpasel še na gosteje. Tam naletimo zopet na gosenice, hrošče, grizlice in razno drugo golazen, ki kvari listje in mladje. Še celo mladi sadni zarod, kolikor ga je ostalo slani in preobili moči, nima miru. Ponekod kar na gosto odpadajo hruške, ko so komaj za lešnik debele. Če jih prerežemo, najdemo notri polno rumenkastih črvičkov — žercev hruškove me-

šice. Če pustimo tako sadje na tleh, se berci pregrizejo iz njega ko so dorasli, za-lezejo v zemljo, se tam preobrazijo v me-šice in drugo leto je nadloga še hujša. Za-vijači, ki delajo sadje črivo, so tudi že na delu. Če se bomo spomnili na nje še takrat, ko bomo sadje spravljali, bo prepozno. Zlo bo od leta do leta večje.

Poleg teh glavnih živalskih za-jedalcev imamo pa na sadnem drevju še drugo nadlogo, ki čez poletje ovira drevje v rasti in kviri plodove. To so razne bolezni na sadnem drevju. Odvracanje teh glivičnih zajedalcev je pa zlasti pri sadnem drevju mnogo težje nego pre-ganjanje živalskih škodljivcev. Kljub vsej škodi, ki jo prizadevajo bolezni na sadnem drevju, bo minulo še marsikako leto, pre-den bomo toliko napredovali, da bo obram-ba splošna in tako uspešna, kakor je pri vinski trti že desetletja. Trenutno moramo biti že zadovoljni, ako bomo toliko dosegli, da se bodo vsi sadjarji malo bolj prigali za živalske škodljivce na sadnem drevju.

Prva dolžnost vsakega sadjarja naj bo, da večkrat čez leto natančno pre-gleda vse svoje sadno drevje; posebno naj se pomudi pri mladem naraščaju, ker je ta najbolj v nevarnosti. Druga je, da si pravočasno oskrbi vsaj najpotrebnejša sredstva za zatiranje škod-ljivcev. Nekaj arborina, tobačnega iz-velečka in mazavega mila bi moral imeti vedno v zalogi. Kdor hoče temeljito opravi-ti z nekaterimi hudimi škodljivci in bo-leznimi na sadnem drevju, mora imeti do-ber razpršilnik, ker brez tega ni mogoče priti do živega niti ušem niti raz-nim drugim zajedalcem, še manj pa glivič-nim boleznim. Naposled je nujno potrebno, da sadne škodljivce poznamo in vemo kako živijo, drugače je uspešen boj z njimi nemogoč. To spoznavanje si pridobimo s pazljivim opazovanjem in prebiranjem spi-sov, ki obravnavajo te živeli in bolezni.

V to svrhu bomo odslej priobčevali v »Domoljubu« tozadevne spise, ki bodo posneti iz izkušnje in sicer toliko časa, da bomo obdelali vse najvažnejše — t. j. najbolj škodljive sadne zajedalce. Vrstili se bodo tako, kakor je glede na letni čas najprikladneje za njih uspešno za-tiranje.

Katera umetna gnojila lahko še trosimo?

Marsikateri kmetovalec je zanemaril svoje njive in travnike s tem, da jih je premalo pognojil in sedaj povprašuje, s katerimi gnojili bi lahko še gnojil, da jih popravi. Umetno je torej tu pojasniti, s katerimi umetnimi gnojili se še lahko gnoji sedaj v pozni spomladi in začetku poletja.

V dobi najbujnejšega razvoja rastlin učinkujejo samo taka umetna gnojila, ki se hitro raztoplajo v vodi in služijo lahko takoj kot hrana rastlinam. Taki gnojili sta kalijeva sol in čilski soliter, ki jima ni treba izpreminjati se v druge kemične oblike. Obe se lahko in hitro topita v vodi in njih sestavino — kalijev oksid in solitrno kislino — rastline takoj lahko uživajo.

Kalijeva sol je potrebna rastlinam predvsem za razvoj koreninja, pospeši pa tudi dozorevanje plodov. Prav dobro učinkuje pri krompirju, pesi in koruzi, hmelju pa tudi pri ajdi, ki vsled njenega vpliva hitreje dozoreva.

Čilski soliter zelo ugodno vpliva na rast rastlin, to je: pomnožuje klorofilna zrnca (zelenilo) v zelenih delih, s tem ojača usvajanje (asimilacijo), obenem po-življa obtok rastlinskega soka. Posledica tega njegovega obdelovanja je bujnejši razvoj listov in steblovja, ki služijo rastlinam kakor pljuča. Posetve, pognojene s tem gnojilom, zadobe temnejšo zeleno barvo in kažejo živahnjšo rast, poženeja prej cvet in kažejo zdrav razvoj.

Letošnje hladno vreme je vse rastlin-stvo v rasti zadržalo, zato potrebuje hitro učinkujoče hrane, da se v topih dneh hitreje razvije in nadomesti zamudo. Tako n. pr. opazujemo, da se hmelj ne gane iz zemlje. Pomagati mu zamoremo samo s čil-skim solitrom, ki ga potrosimo povprek po hmeljniku do 150 kg na oral. Če hmelju nismo zadostno gnojili s hlevskim gnojem, tedaj mu bo 100 kg kalijeve soli tudi prav dobro prišlo.

Krompir, pesa in koruza se bodo izka-zale prav hvaležne za sedanje površno gno-jenje s čilskim solitrom in kalijevo soljo. Zelenjavi zamoremo pomagati samo s tema dvema gnojilima. Solatnice rabijo več du-šika, čebulnice in korenjaste rastline pa več kalija.

Če imamo pa dovolj gnojnice na raz-polaganje, tedaj bodemo tudi z njo dosegli lepe uspehe, ker vsebuje precej dušika in kalija v že raztopljeni obliki. Navadno pa tega domačega gnojila primanjkuje, zato se moramo zateči k umetnim gnojilom, ki iz-borno učinkujejo in se bogato izplačajo.

Denar.

g Vrednost denarja 29. maja. Dinar v Curihu stalno notira 9.13 centimov. Ino-zemske valute se temu primerno plačujejo na domačih borzah kakor sledi: 1 angleški funt 277.47 Din, 1 amer. dolar 56.83 Din, 1 holandski (nizozemski) goldinar 22.93 Din, 1 nemška marka 13.60 Din, 1 švicar-ski frank 10.95 Din, 1 madžarski pengo 9.93 Din, 1 avstrijski šiling 8 Din, 1 bel-gijski belg 7.93 Din, 1 italijanska lira 3 Din, 1 francoski frank 2.24 Din, 1 češka krona 1.69 Din, 1 grška drahma 0.75 Din, 1 bolgarski lev 0.41 Din, 1 rumunski lej 0.36 Din.

g Znižanje obrestne mere. Dne 23. t. m. so ljubljanski denarni zavodi sklenili znižati obrestno mero za vezane vloge od 7 na 6½ odstotka, dočim je obrestna mera za nevezane vloge in tekoče račune ostala neizpremenjena: 5 odstotkov. Nova obrest-na mera se za nove vloge uveljavi s 1. junijem, za stare vloge pa s 1. julijem. — To znižanje obrestne mere kaže, kako se vedno bolj približujemo normalnim razme-ram na denarnem trgu in v gospodarstvu sploh. Razpoložljivost denarja je močno znižala obrestno mero za posojila in na-ravna posledica tega znižanja je tudi zni-žanje obrestne mere na vloge. To ozdrav-

ljenje naših gospodarskih razmer je po-zdraviti, saj je visoka obrestna mera one-mogočala razvoj podjetniške delavnosti. Denarni zavodi imajo dandanes dovolj po-nudb kreditov v frankih in dolarjih po 6 in po 6½ odstotkov. Za sedaj vlada tako visoka obrestna mera samo pri nas, med-tem ko je v Avstriji na vezane vloge 5 od-stotkov, za ostale pa 4 odstotke.

Cene.

g Ljubljanska blagovna borza. Kupčija je še vedno bolj mrtva in dobavlja se blago samo za dnevno potrebo. Na tukajšnji borzi se je prodajalo blago večinoma na vagone, postavljene na vsako slovensko postajo izvzemši moko, ki ji je cena dolo-čena na Ljubljano. Cene veljajo za 100 kg, pri dobavah v celih vagonih. Pšenica, 78 do 79 kg težka, baška po 410—412.50 Din, slavonska 397.50—400 Din; koruza, času primerno suha, baška 350—352.50 Din, činkvantin zdrav, rešetan 350—355 Din; oves baški, zdrav, rešetan 305—310 Din, ajda domača zdrava, rešetana, 295 Din, moka Og v Ljubljani 555—565 Din, otrobi bački 227.50—232.50 Din, fižol 405—410 dinarjev.

Lesna kupčija. Les se je prodajal v vagonih dobavah za kubičen meter na-vadno postavljen na mejo. Cene so bile naslednje: Trami po noti kupca 300 Din, tramiči (filerji) na nakladalni postaji 250 Din, bukovi polhi I., II. 520 Din, deske smreka-jelka, 24—38 mm, monte, 510 Din, deske smreka, 20 mm debele, 5, 7, 10 cm široke, monte 500 Din, drva trda, mešana za 100 kg 19 Din. Hrastove podnice na nakladalni postaji 1050 Din.

g Tržišče z žitom. Položaj na žitnih tržiščih je bil ves mesec neizpremenjeno visok. Cene so se ustalile na višini, ki se je dosegla začetkom meseca pod vplivom Amerike. Pri nas se je pojavilo nekoliko blaga na trgu, vendar je položaj neizpremenjeno čvrst. Da se visoke cene še vedno dobro držijo, je pripisati dejstvu, ker se večina blaga nahaja v rokah producentov, ki ne silijo z blagom na trg. Z ozirom na precej ugodna poročila o stanju setve in v pričakovanju ameriškega blaga, se predvideva tekom junija padec cen žita.

VIII. mednarodni vzorčni velesejem
Ljubljana, 2.—II. VI. 1928.

600 razstavljalcev. Vsakovrstno blago. Ugoden nakup.

Specialne razstave: Avtomobilska, po-hištvena, francoska, kmetijsko-strojna, umetniška, higijenska.

50% popusta na železnicah in parobrodih. Legitimačije se dobe v večjih denarnih za-vodih, potniških uradih in po pošti tudi od velesejemskega urada.

g Tržišče z lesom. Kupčija z lesom v Sloveniji je precej živahna, povpraševanje znatno, v nekaterih vrstah primanjkuje blaga. V splošnem moramo ugotoviti, da se naš les vedno bolj uveljavlja na svetovnih tržiščih. Slovenija je začela sedaj dobavljati tudi za Belgijo, Grčijo, Nemčijo, Madjarsko, Francijo, Holandijo, Anglijo in Južno Ameriko. Naš les se pojavlja v vedno večji meri v Španiji. Hrvatska dobavlja celo za Severno Ameriko, Avstralijo in Kitajsko. Prekomorska kupčija pa zahteva le velike količine, ki se lahko zberejo pri naših producentih. Slovenija postaja vedno bolj uvaževana v lesni trgovini, kar priznavajo tudi Italijani. Sedaj je precejšnje povpraševanje po trdem lesu javorja, brsti, jesenu in jelši. Največji producent kupčije so pa trami določenih mer, monte blago gre le malo.

g Hmelj ko tržišče. Ker se primeroma malo hmelja ponuja v nakup, so se cene precej očvrstile. Na žateškem hmeljskem tržišču se je prodalo le manjše količine in sicer po teh-le cenah: prvovrstni žateški hmelj po 1750—1800 Kč za 50 kg (58.90—60.60 Din za kg), srednji 1650—1700 Kč (55.60—57.25 Din za kg). Tranzitni hmelj se je trgoval po 400—800 Kč (13.50—26.90 Din za kg). — V češkoslovaških hmeljskih okoliših ovira hladno vreme razvoj rastline. Pojavila se je tudi že hmeljska uš, ki povzroča hmeljarjem mnogo dela pri zatiranju.

g Obvezno signiranje hmelja v Nemčiji. Zveza nemških pivovarjev je pozdravila predlog hmeljskega provenienčnega zakona, ki ga je sprožila bavarska vlada. Tak zakon zahteva enodušno tako nemški hmeljski producenti kakor tudi konzumenti nemške pivovarniške industrije. Producenti imajo pravico do zaščite svojega kvalitnega blaga, konzumenti pa smejo zahtevati, da se jim nudi nepoplačeno blago. Nemci torej enodušno zahtevajo obvezno signiranje hmelja. Slov. hmeljarsko društvo in slovenski trgovci se sedaj lahko vzgledujejo nad Nemci, ki so jih svojčas v boju proti temu zakonu vzeli za vzgled.

g Tržišče jaje. Produkcija jaje v naši državi je v zadnji dobi znatna. Ker so pa cene našemu blagu še vedno visoke, kaže inozemstvo le slabo zanimanje. Inozemske hladilnice so dobro založene. Glede na ta dejstva je tendenca pri nas mlačna in se morajo cene prilagoditi svetovnim tržnim cenam. Na Štejskem in v hrvaškem Zagorju znaša cena 0.95 do 1 Din, v Hrvatski 1.20 do 1.25 in v Srbiji 0.80 do 0.90 Din za komad. — Naš generalni konzul v Berlinu je izdal obširna navodila za izvoz jaje v Nemčijo, po katerih se morajo ravnati naši izvozniki, če hočejo v Nemčiji konkurirati tujemu blagu. Ta navodila se nanašajo na obliko zabojev, na sortiranje jaje, za nalaganje v vagone in označbo jaje kot mala, srednja, nečista, prvovrstna ali pitna, popolnoma sveža, drugovrstna in tretjevrstna.

g Tržišče kovin. Za aluminij je v kratkem pričakovati znižanje cen za 10 funtov šterlingov pri toni (sedanja cena 109 funtov). — Zvišanje nemških izvoznih cen za železo traja dalje in so dosegle

že 5.12 funta šterlinga. — Baker zopet raste v ceni. Mednarodni kartel bakra je zvišal cene za evropski kontingent od 14.50 na 14.625, zadnji teden pa celo na 14.75, to pa zaradi nazadovanja svetovne produkcije v marcu za 5000 ton in znižanja ameriških zalog.

g Indeks cen v trgovini na debelo v I. četrtletju 1927. Po belgrajskem »Privrednem pregledu« se je skupni indeks cen v prvih treh mesecih t. l. znatno dvignil, kar pa je pripisati skoro izključno dvigu žitnih cen. Skupni indeks je znašal:

	1928	1927
v januarju	1616	1550
v februarju	1613	1553
v marcu	1600	1548

V decembru min. leta je znašal skupni indeks 1578, v novembru pa 1564. Najbolj se je dvignil indeks cen kmetijskih proizvodov, in sicer od 1815 v novembru na 2135 v marcu, torej napram januarju 1927 za skoro 33% ali eno tretjino. Indeks cen živine in živalskih proizvodov pa je nekoliko nazadoval.

Živina.

g Živinski sejem v Ljubljani. Na zadnji živinski sejem je bilo prignanih: 270 konj, 38 volov, 35 krav, 8 telet in 407 prašičkov za rejo. Prodanih je bilo: 36 konj, 24 volov, 22 krav, 7 telet in 310 prašičev. Cene so ostale v glavnem neizpremenjene, edino za teleta so poskočile. Plačevali so se: voli II. 8—9.50 Din, krave debele 5 do 6 Din, krave klobasarice 3—4.50 Din in teleta 13—15 Din za kg žive teže. — Kupčija je bila v splošnem srednja, samo pri prašičih je bila bolj živahna.

g Mariborski živinski sejem 22. t. m. Dogon je znašal: 21 konj, 15 bikov, 232 volov, 430 krav in 12 telet, skupaj 710 glav, od teh prodanih 335 glav, in sicer 64 za izvoz v Avstrijo. Cene so bile: voli I. 9—10 Din, II. 7.50—7.75 Din, III. 7—7.50 Din, bikli za klanje 6—10 Din, klavne krave debele 7.50—8.25 Din, plemenske krave 7 do 7.50 Din, klobasarice 4—5.50 Din, molzne 6.50—7 Din, breje 6.50—7 Din, mlada živina 7.75—8 Din, teleta 12.50 Din za kg žive teže. Meso volovsko I. in II. 10—18 Din, telečje I. in II. 17.50—22.50 Din, svinjsko sveže 15—25 Din za kg.

g Prašičji sejem v Mariboru 25. t. m. Na ta sejem je bilo prignanih 344 prašičev in 1 jagnje, prodanih pa 265 komadov. Cene so bile sledeče: prašički 5—6 tednov 90—125 Din, 7—9 tednov 175—225 Din, 3 do 4 mesece 350—450 Din, 5—7 mesecev 460—500 Din, 8—10 mesecev 550—650 Din, 1 leto 1000—1200 Din za komad. Kilogram žive teže se je plačeval 10—12.50 Din, mrtve 15—16 Din. — Na ta sejem so bili dovozi znatni. Špeharji so pripeljali

Prepričajte se o trpežnosti vrvarskih izdelkov iz prve kranjske vrvarne

IVAN N. ADAMIČ
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 31

In pri podružnicah v Mariboru, Vetrinjska 20 in v Kamniku, Šutna 4

25 zaklanih svinj, dalje je bilo precej krompirja, sena in slame. Zaklani prašiči so bili po 15—17.50 Din kg, krompir po 1—1.25 Din kg, seno 75—130 Din, slama 50—60 Din 100 kg, škop slame 1.50 Din.

Razne naredbe.

g Znižanje uvozne carine na žveplo. Ministrski svet je v seji 1. maja znižal uvozno carino na žveplo in žveplov cvet od 1.50 na 0.75 Din v zlatu za 100 kg. To znižanje pa velja samo pri uvozu do vseh dne 31. avgusta 1928. — To znižanje je bilo izdano šele v dobi, ko je že vse žveplo, potrebno za žveplanje trt, uvoženo, torej naše vinogradništvo od tega ne bo imelo nobene koristi.

g Novi zakon o trošarinah. Finančno ministrstvo je izdalo osnutek novega zakona o državnih trošarinah in ga poslalo vsem gospodarskim korporacijam v državi, da izrazijo svoje želje. Sedanji predlog, da se trošarine izenačijo v celi državi je prav primeren, kajti sedaj imamo na Drini celo carinsko mejo, ker se trošarina na žganje v Srbiji ne pobira. — Po osnutku tega zakona se zniža trošarina za bencin od 400 na 200 Din za 100 kg. Nadalje omogoča predlog oprostitev trošarine za industrijske stroje, dočim kmetijski stroji ne bodo več prosti. To pomenja nezaslišano zapolnjanje kmetijskega stanu, ki plačuje v državi največ davkov. Trošarina na špirit in žganje se naj zniža od dosedanjih 15 na špirit in 17 na žganje na 12 Din. Nadalje se zviša trošarina na vino od 35 na 100 Din za hl, kar pomenja trikratno povišanje in bo našemu vinogradništvu odločno škodovalo.

g Cene na državnih avtomobilih. Poštni minister je določil za vse državne potniške avtomobilne proge enotne cene za prevoz potnikov, prtljage in blaga. Potniki plačajo za vožnjo do 3 km 5 Din, od 4 do 6 km 8 Din, od 7 do 9 km 10 Din, od 10 do 12 km 13 Din, od 13 do 15 km 16 Din, od 16 km dalje za vsak kilometer po 1 Din. Za prtljago ali blago se pa računa prevoznina po daljavi prevoza in teži. Pri potniškem in blagovnem cenovniku se štejejo vedno le celi kilometri. Nove cene so stopile že v veljavo.

Letina.

g Stanje posevkov maja meseca. Stanje v Sloveniji je naslednje: Splošno je ugotoviti, da so kulture večinoma zaostale v rasti. Poleg tega je mokro vreme zelo pospeševalo razvoj plevela. O stanju posameznih kultur se uradno poroča tako-le (pri tem pomenijo številke: 1 odlično, 2 zelo dobro, 3 dobro, 4 slabo in 5 zelo slabo): l j u b l j a n s k a o b l a s t: pšenica 2 do 3 ječmen 2—3, rž 2—3, oves 3; koruza: setev zgodnje koruze je zaradi moče zaostala; krompir je večinoma posajen in zelo neenakomerno kali. Detelje 1—2, lucerna 2—3, travniki 1—2, pašniki 2—3; stanje vinogradov 3—4 zaradi pozeh na več krajih. Jabolka 2—3. Dež je vsem kulturam zelo škodoval, zlasti sadnemu drevju ob cvetju. Tudi slana je marsikje uničila letino. Na Dolenjskem je cvetoder na

jablanah napravil škodo. Mariborska oblast: slično se poroča iz mariborske oblasti. Slana je poškodovala tudi orehe in vinograde v nižjih legah. Ponekod so nastale škode zaradi poplav in plazov. Stanje živine je povoljno, le v krajih, kjer je paša pičila, je nekoliko slabše. — Uradna in zasebna poročila iz cele države ugotavljajo, da je stanje ozimne ugodno, le kuruza se vsled slabega hladnega vremena ne more razvijati.

g Stanje vinogradov na Dolenjskem je v splošnem zelo zadovoljivo izvzemši okraje vin nižjih leg, v katerih je slana uničila nastavek. Zaroda na trtah je zelo veliko, tako da se obeta bogata letina. Bolezni na trtah ni in tudi ne škodljivcev, zato vinogradniki z velikim upanjem pričakujejo jesen. Bogat vinski pridelek jim bo omogočil, da se izkopljejo iz slabega gospodarskega položaja, ki so vanj prišli vsled zaporednih slabih letin in vinske krize. Toda do trgatve je še daleč.

g Stanje hmeljski hnasadov v Sloveniji. Hmeljska rastlina je vsled hladnega vremena zaostala v rašča najmanj 14 dni. Rastlina je sicer videti zdrava, toda razvija se le počasi. Vsled neugodnega vremena se tudi obdelovanje ni moglo pravo-

časno in v redu izvršiti. Hmeljski nasadi potrebujejo nujno toplo in kuho vreme. Tu in tam se je pojavil v večji ali manjši množini bolhač. Hmeljska kupčija je zopet nekoliko oživila. — Splošna poročila javljajo, da je letos s hmeljem zasajena površina v srednji Evropi manjša nego lani.

g Zatiranje živalskih škodljivcev na hmelju. Zatiranje živalskih škodljivcev, uši, bolhačev, pajkov, stenice, na hmelju in drugih kulturnih rastlinah je najboljšo sredstvo tobačni izvleček. To sredstvo odaja tobačna tovarna v Ljubljani in Kmetijska družba po znižani ceni od 5 Din za 1 kg v izvornih konvicah od 5 kg naprej in v sodih čez 100 kg franko tobačna tovarna v Ljubljani ali Kmetijska družba. Raztopina za škropljenje se napravi takole: en in pol kg maravega mila se med mešanjem raztopi v 3—4 litrih mlačne vode. Tej tekočini se potem primeša pol do 1 kg (za pajka do 2 kg) tobačnega izvlečka in se naposled zmesi pridene toliko mehke vode, da se dobi 100 litrov tekočine, ki se prav dolgo drži. Ko hmelj nastavlja cvetne popke in med cvetjem se vzame le pol kg tobačnega izvlečka.

V VSAKO HIŠO »DOMOLJUBA«!

6 Za čas velesejma 6
se priporoča
staroznana restavracija
„Pri šestici“
(„Pri zeksarju“)
6 v Ljubljani. 6

Varujte

svoje noge
ter nosite sedaj poleti sandale, katere
kupite v najboljši kakovosti pri

R. Stermecki, Celje

po sledečih nizkih cenah:

št. 19—24 Din 32,—, št. 30—35 Din 68,—
št. 25—29 Din 37,—, št. 36—42 Din 66,—
št. 43—46 Din 109,—

Naročite ilustrirani cenik!

Kako dvigniti naše kmetijstvo.

(Gospodarska slika. Napisal Fr. Erjavec. Dalje.)

Slično je tudi s sirarstvom. Tudi iz našega mleka je mogoče izdelovati prvovrsten ementalski sir, kar se pa danes zaradi pomanjkljive izobrazbe sirarjev in zaradi nepravilnega ravnanja z mlekom že doma, žal ne godi. Sirarstvo bi bilo treba organizirati slično kakor maslarstvo, kajti vsi vemo, da naš današnji sir po svoji kakovosti ne vzdrži konkurence z inozemskim, zaradi česar imamo z izvozom tudi take velike težave. Izdelovanje enotnega in prvovrstnega sira v vagonih množinah, to mora biti naš cilj in le tedaj nam bo naša govedoreja, ki se zadnja leta nahaja v prav občutni krizi, donasala res one dobičke, ki bi jih lahko. Seveda bo pa v to svrhu treba strokovno znanje naših kmetov še prav znatno dvigniti, o čemer bomo pa govorili še kasneje.

Ker bomo pri nas le težko kdaj konkurirali z množinami, pač bi pa lahko s kakovostjo govedoreje, bo treba posevčati še več pozornosti pridelovanju živinske hrane na poljih in zamenjavi sejanja žita z deteljo, zlasti še pa resno misliti na izboljšanje našega travništva in planšarstva. Danes dajejo naši najboljši travniki povprečno le po 33 q sena in otave letno na 1 ha, slabše pa komaj po 10 q, dočim vemo, da dajejo po drugih naprednih državah dobri travniki po 50—60 q sena in otave na 1 ha in tudi pri nas so poizkusi dali že 70 q na 1 ha. To nam je najboljši dokaz za trditve, da pri nas tudi s travniki ne znamo pravilno ravnati, zaradi česar ni le naš travniški pridelek manjvreden, temveč ne moremo prerejati one množine živine, kakor je drugod, kar smo videli že spredaj. Nujno potrebno bo zato posvečati tej panogi kmetijstva večjo skrb. Posluževati se moramo tudi pri nas travniških bran, ki rahlajajo rušo in zemljo, da pride vanjo zrak in ki zatirajo plevel in mah, ki povzročata našim travnikom ogromno škodo. Močvirnate travnike, kjer raste manjvredno seno ali pa celo le stelja, bi se dalo ponekod z majhnimi stroški osušiti, presuho pa preskrbeti z namakalnimi napravami. Le malokdo slab travnik preorje, ga par let poseje z žitom in nato zopet zdravna v travnik, čeprav je to jako uspešno sredstvo za njegovo izboljšanje. Predvsem je pa seveda treba tudi travnike gojiti s hlevskimi in umetnimi gnojili, kar bi pridelek jako izboljšalo in povečalo. Le na ta način bomo lahko redili več in boljše živino.

7

Največji zaklad za našo govedorejo

so pa naše planine, ki tvorijo zato tudi velevažno kmetijsko vprašanje. Se sredi druge polovice preteklega stoletja je imel naš kmet vsaj za polovico več planinskih pašnikov nego danes, kajti v tej dobi so veleposesniki zopet odkupili mnogo planin od kmetov v lovske svrhe, z mnogih planin so gozdarji izrinili kmete ter jih pogozdili in mnogo so jih tudi kmetje sami zanemarili, da so se polagoma prerastle z gozdom, kar je jako škodovalo naši živinoreji. Čeprav se je prebivalstvo v zadnjih desetletjih močno pomnožilo, je iz navedenih razlogov padlo število živine po nekaterih gorenjskih vaseh za celo tretjino, zato bi vsekakor kazalo, da bi se dotaknila agrarna reforma tudi tega vprašanja ter skušala kmetu po možnosti vrniti svet, s katerega je bil izrinjen. Danes imamo v Sloveniji približno 300 planin v velikosti okroglo 54.000 ha (na Kranjskem okroglo 14.000, na Štajerskem 34.000 in na bivšem Koroškem okroglo 6000 ha) ki leže v morskovi višini od 800 do 1800 m, razen tega pa še mnogo gozdnih paš v veleposesniških (samo v verskozakladnih gozdovih 8800 ha, v Bornovih gozdovih 740 ha itd.) in nešteti kmetijskih gozdovih. V ljubljanski oblasti je velika večina planin skupna lastnina, a v mariborski zasebna. Na 167 statistično raziskanih planinah se je parlo l. 1925. skupno 3856 krav, 1842 volov, 3864 juncev in junic, 1479 telet, 612 konj, 7277 ovac, 1259 koz in 850 prašičev, torej 21.039 glav, ki bi potrebovale za istočasno prehrano v hlevu kakih 88.000 q sena v vrednosti nad 6 milij. dinarjev. Povprečna pašna doba znaša 84 dni (od začetka junija do srede septembra). Izmed naših planin je šele nekaj urejenih v zmislu zahtev modernega planšarstva ter preskrbljenih s potrebnimi zgradbami (hlevi, kočami, sirarnami) in drugimi napravami (poti, napajališči i. dr.) velika večina je pa še jako zanemarjenih, čeprav začenjajo ponekod kmetje polagoma uvidevati, da je treba tudi za planine skrbeti prav tako, kakor za drugo obdelano površino. Ni zato glavno to, da pridejo naši kmetje do novih planin, temveč je treba predvsem urediti in smoteno skrbeti za dosedanje, ki bi lahko donasale neprimerno večje koristi nego jih donasajo danes. Po gorskih krajih je napredek naše govedoreje tesno zvezan s planšarstvom, saj imajo planine neprecenljiv vpliv na zdravje živine, kakovost mleka in dobičkanost govedoreje sploh. Sedaj veljavne planinske zakone bi bilo treba zato izenačiti ter jih prilagoditi najmodernejšim zahtevam, obenem pa seveda najti tudi potov in sredstev, da se s potrebnimi melioracijami planine čim prej izboljšajo in uredijo ter zavarujejo proti razdiralnim silam narave in človeka.